Havnen

Vejlby-Strib Lokalhistoriske Forening

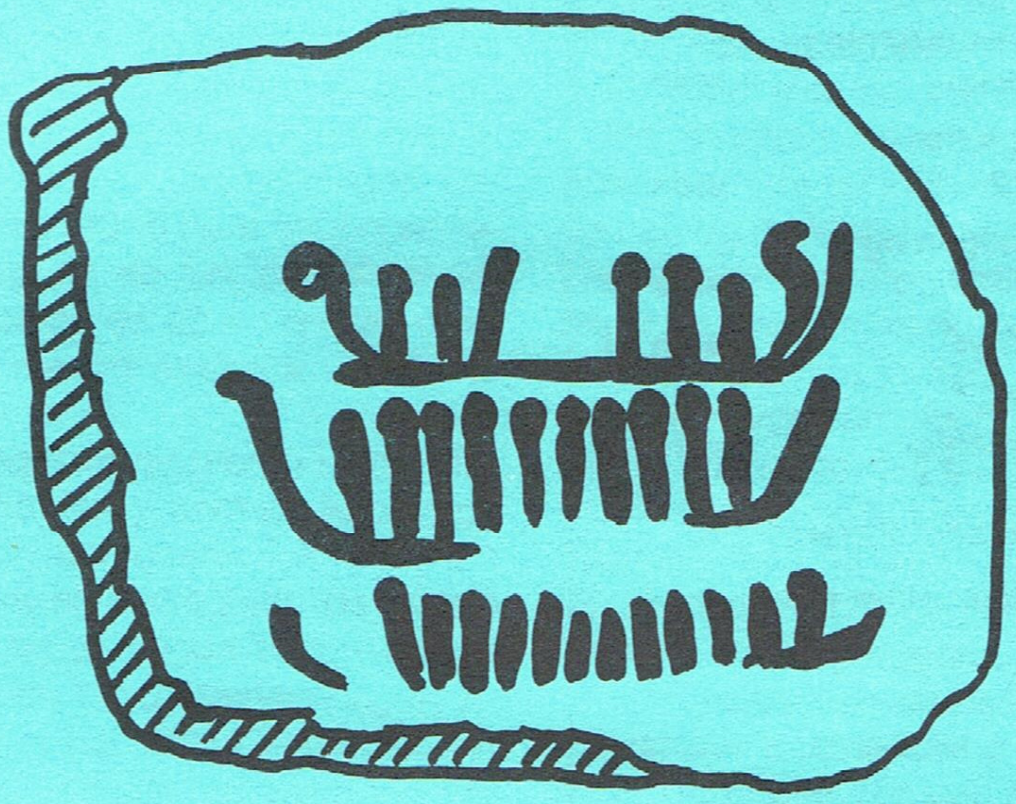

2 1992

Bavnen

Vejlby-Strib Lokalhistoriske Forening
Nr. 2 August 1992

Indhold:

Om Palnatoke-sagnet side 1
Privatskoleunder-visning i Strib side 3
En tur med "Røjlegrisen" i dag! side 9
Nyt fra redaktionen side 11
En ungdomsberetning fra Røjleskov side 12
Middelfart Avis 22.8.1872 side 14
Lidt om snogen og havet i folketro side 15
Foreningsnyt side 16
Kommende arrangementer side 16

Redaktion: Kirsten Fauk

Sats: Hove offset

Trykning:
Carl Larsens bogtrykkeri,
Middelfart

Næste nummer udkommer
December 1992.
Deadline: 1. oktober 1992

Forsiden:
Tegningen på forsiden forestiller BILLESHAVESTENEN, som blev fundet i 1939. Stenen bærer helleristninger, tre skibsbilleder, og den står nu på Middelfart Museum.

AKSEL NIELSEN FORTÆLLER

Om Palnatoke-sagnet

Mit barndomshjem er i Aulby, og vi skal tilbage til Harald Blåtands tid for at finde en kendt person, der er knyttet til egnen.
Min legekammerat, der boede Bogensevej 85, fortalte os, at Palna Tokes krigshavn havde ligget op til deres have, og når vi læste om ham i Danmarkshistorien, følte vi det som en af vores gode bekendte.

I 1919 købte husmændene i Aulby Toke-mae, en eng på 27 tdr. land, som tilhørte Hindsgavl. Den ligger mellem Aulby Damgaard og Aulbygaarde. Den blev delt i ni parceller med tre tdr. land til hver.

I 1921 besluttede de at uddybe bækken, der løb igennem engen, da der var mange lavninger, der trængte til at drænes. Uddybningen begyndte ca. 100 m nord for Bogensevejen, og da de var ca. 30 m fra vejen, stødte de på en meget svær egestamme. 20 m derfra var der to stammer mere.

Søndag kom gartneren Hans Chr. Larsen fra Vejlby, som skulle besøge en datter, der boede i Aulby. Han stod stille og betragtede de svære stolper, og så sagde han: - Ja, så passer det, hvad overleveringen siger, at her har Palna Toke haft sin havn - og så ligger han begravet 500 fod fra sin havn mod sydvest solens retning kl. 3 med udsigt over sin elskede sø, Toke sø.

Da jeg var ni år, begyndte jeg at gå i marken og harve. Jeg husker den første gang, jeg fik tømmerne betroet og kørte, uden at min far var ved siden af. Jeg havde kun harvet nogle få omgange, da den ene hest sank dybt i jorden med bagbenene; den kom op ved egen hjælp, men var noget nervøs næste gang, den kom til stedet. Næste dag skulle vi hen og jævne hullet, og min far tog det kort med over drænledningen. Det viste sig at passe med stedet, hvor der var markeret et stensat gravkammer.

Jens Madsen Jensen og en karl gik og reparerede en indhegning ved siden af, og de kom hen og så hullet i jorden. Han sendte karlen hjem at hente en tynd jernstang, så de kunne mærke stenene i jorden. Jens Madsen, som var barnefødt på gården, kunne huske, at der blev talt om et gravkammer, som ejeren selv ville udgrave, men da den var fæste under Hindsgavl, ville *de* grave den ud, men det blev aldrig gjort.

Billeshave's udstykning

I 1920'erne blev det ved lov påbudt, at de helt store gårde skulle afgive jord til udstykning. Hindsgavl skulle af med Fænø, men da de nødig ville af med den, købte de Billeshave til det formål, og den 1. april 1926 blev den udstykket.

Der blev 13 ejendomme på ca. 10 tdr. land og to tillægsparceller på hver 5 tdr. land. Hovedparcellen på

30 tdr. land blev købt af Kristian Lindvig fra Kærby, han indrettede beboelsen i den ene ende af laden og benyttede de andre til avlsbygninger. Han drev ejendommen til sin død, og så blev gården solgt til amtet. Jorden er nu fordelt til tre ejendomme.

DUI-"Leg og Virke" ejer nu Billeshaves bygninger, og der er en efterskole.

Marie og Aksel Nielsen og sønnen plukker jordbær bag ladebygningen til ejendommen på Røjleskovvej 11, som de fraflyttede i 1987.

Røjleskovvej 11

Den første januar 1946 overtog vi den ene af ejendommene, Røjleskovvej 11. Vi købte den af Valdemar Houensgaard, som havde haft den fra starten. Der boede vi i 41 år og drev almindeligt landbrug med forskellige bibeskæftigelser. I de første år havde vi en del jordbær og hindbær, som vi leverede til en frugtcentral i Brenderup. Det var en mægtig hjælp til alle de små ejendomme.

Tiden gik, og frugtcentralen blev for lille. Den skulle udvides med stort fryserum og pakkerum, men så gik det, som det er gået mange siden: de forbyggede sig, og det hele endte med fallit. De efterregninger, der kom, var så store, at nogen måtte gå fra hus og hjem. Underskuddet blev lagt på leverede kg, og de, der havde nedfaldsfrugt og gulerødder, måtte betale mere, end de havde fået for varerne, mens en mand, der havde solgt valnødder for 1000 kr., næsten intet betalte.

Så var den guldgrube lukket, og der måtte noget andet til, bl.a. en mælketur, som jeg kørte i nogle år. Så lidt arbejde ved mureren, og i 17 år var jeg reservepost i Røjle.

Vi har aldrig været arbejdsløse, og vi har aldrig manglet noget, hvilket er et ufatteligt gode i vor tid.

Aksel Nielsen
Øster Allé 14, Strib

(Palnatoke-sagnene vender vi tilbage til på et senere tidspunkt, red.)

Privatskoleundervisning i Strib

Strib var kun en lille flække i Vejlby sogn før dampfærgernes tid, hvorfor Strib skoledistrikt hørte til Røjle-Tårup skole.
Børnene i Strib søgte derfor nævnte skole med undtagelse af en halv snes år, hvor de på grund af børnetallets forøgelse blev henvist til Staurby skole, hvilket gav en lang skolevej ad dårlige veje, hvad der var anstrengende for mindre børn i al slags vejr.
Fra 1890 til 1901 har der i Strib været en privat skole, hvorved der har virket tre lærere. Skolen fik 400 kr. i årlig kommunal understøttelse.

Hverken folketællingen i 1890 eller 1901 omtaler lærere ved en privat skole, men de kan jo have virket lige netop inden for disse to årstal. I hvert fald er der en lærer L. S. Larsen, Strib, som har virket som lærer i Strib i mere end 9 år, blandt ansøgerne til den i 1900 oprettede kommunale skole i Strib.

Trods en underskriftsindsamling af alle beboere i Strib med undtagelse af tre for at få omtalte lærer L. S. Larsen antaget, fik han ikke embedet.

Går man folketællingen 1906 for Strib igennem, finder man i huset nr. 8, der dengang lå på Rolighedsvej, men for længst er nedrevet, en lærerinde:

Signe Jørgensen ✳9/6 1879, husmoder, lærerinde og syerske.

Karen Jørgensen ✳26/6 1876, slægtning og syerske.

Denne lærerinde og syerske finder man i folketællingen for Strib i 1911, men nu i et hus på Vestergade nr. 3. Her har vi:

Signe Jørgensen ✳9/6 1879, Vrå, Hjørring amt, ugift lærerinde, Strib pri. skole.

Søren Nicolay Jørgensen ✳8/1 1879, Vrå, Hjørring amt, ugift, ekstraarbejder ved DSB.

Karen Margrethe Jørgensen ✳26/6 1876, Vrå, Hjørring amt, ugift, slægtning.

Jeg husker tydeligt denne skole i Vestergade nr. 3, da jeg som 5-årig i 1916 var flyttet fra København til Strib. På bestemte tider myldrede børnene ud fra skolen, og jeg ønskede inderligt, at jeg også måtte komme i skole der. Vi havde nok kommuneskolen ude ved kirken, men den lå så langt væk i en skov, og desuden var jeg jo ikke skolepligtig endnu.

I skole

Mine forældre henvendte sig til frk. Jørgensen og fik at vide, at hun godt ville tage mig i sin skole, når jeg blev seks år, hvis jeg kunne sidde stille.

1. maj 1917 begyndte jeg skolen 6 år og 12 dage gammel. Frøken Jørgensen havde købt sig et hus på Scharlingsvej nr. 21, og her skulle der nu være skole.

Skolepengene var 2 kr. om måne-

den med et tillæg på 50 øre i vintermånederne i brændselspenge.

Skolen havde to klasser med to årgange i hver klasse. Første klasse gik i skole fra kl. 13 til kl. 16. Anden klasse fra kl. 8 til kl. 12.

Skolestuen havde 3 borde med skråpulte, så man sad to og to imod hinanden. Det gav plads til 12 elever. Derforuden var der et stort bord med plan bordplade. Her kunne der sidde seks elever, men så var lokalet også fyldt op med 18 børn. Frøken Jørgensen havde et lille bord, en stol og en lille reol.

Der var naturligvis også en stor kakkelovn i stuen. På den ene væg var der en lille sort tavle, som jeg aldrig husker, blev brugt i 1. klasse.

Foruden dette inventar havde vi to landkort på den ene væg, et kort over Danmark med 1864-grænserne og et politisk kort over Europa med forskellige farver og navne på landene.

Mange gange har jeg i ledige stunder kigget på dette kort og stavet mig igennem landenes navne og undret mig over, at Grønland forsvandt i det uvisse. Landkortene var naturligvis fra før 1. verdenskrig. Farverne på det politiske kort livede op i klasseværelset.

Den første skoledag fulgte min mor mig op til frøken Jørgensen. Jeg havde en lille skoletaske med en tavle og et pennalhus af træ med grifler. Desuden havde jeg en lille parfumeflaske med stænkprop fyldt med vand og dertil en lille svamp, så jeg selv kunne gøre min tavle ren.

Min mor købte en begynderlæsebog hos frøken Jørgensen. Det var "Myrebogen".

Undervisningen

Undervisningsformen var mest enkeltmandsundervisning, dog fik vi fortalt bibelhistorie og lært nogle lette salmer, ligesom vi engang imellem fik fortalt Danmarks sagnhistorie.

De fleste af os mødte nok med nogle forkundskaber hjemmefra. Jeg kendte i hvert fald de trykte bogstaver, kendte taltegnene og kunne tælle til 100.

Vi kom op til frøken Jørgensen, en for en, og måtte læse eller stave det lille stykke, vi havde for i vores læsebog.

Hjemme hos mig foregik det på den måde, at jeg om formiddagen blev kaldt ind i køkkenet, mens min mor lavede middagsmad. Her måtte jeg stave min hjemmelektie igennem højt, indtil jeg kunne læse den flydende.

Medens de forskellige elever stod oppe hos frøken Jørgensen og blev hørt i deres hjemmelektie, sad vi andre på vore pladser og skrev på vore tavler de bogstaver eller ord, som frøken Jørgensen havde skrevet for. At slå streger på vor lille tavle lærte vi hurtigt selv at gøre. Somme tider gik hun rundt og kontrollerede, om vi nu skrev pænt.

Regning foregik ved, at vi fik små regnestykker skrevet op på vor tavle. Det var plus og minus stykker inden for området 0 til 10. Vi lærte at tælle på fingrene. Når vi beherskede denne taktik, fik vi sværere stykker skrevet på tavlen, dog i 1. klasse altid plus

eller minus stykker. Vi lærte "mente" og "låne" teknik, men ud over de to regningsarter kom vi ikke i 1. klasse.

Eksamen

Ved skoleårets afslutning engang i april måned havde vi eksamen. Vi mødte op i vort bedste tøj, og et par af skolekommissionens medlemmer kom og overhørte os. Den dag fik vi tidligt fri, og mod sædvane gik vi hen i brugsen og købte noget slik, vi ellers aldrig fik. Det var frugtsukker, og i hvert fald farven på dette søde slik var dejlig.

Næste dag fik vi så at vide, hvem der var rykket op i 2. klasse. Jeg skulle jo nu have mit andet år i skolens 1. klasse, hvor der også ville blive mulighed for at skrive med blæk i "Overintendant Jørgensens skrivebøger" og få mulighed for at lære at strikke, når man var pige, eller at tegne, hvis man var dreng.

Eksamen gentog sig på samme måde året efter. Her fik jeg min første store skuffelse. Alle de børn, som havde begyndt skolen sammen med mig, kom op i skolens 2. klasse og skulle nu gå i skole om formiddagen, men ikke jeg. Jeg var dybt ulykkelig. Begrebet oversidder kendte jeg ikke, så det var ikke det, der var i vejen, men at skulle gå i skole for tredje år i træk om eftermiddagen fra kl. 13 til kl. 16 var ikke til at holde ud.

Skifte skole?

Min legekammerat gik i Strib kommunale skole. Hun havde i 1. klasse som jeg gået i skole om eftermiddagen, men i 2. klasse havde hun gået i skole om formiddagen, og det var jo ikke så godt, når vi skulle lege. Nu skulle hun i 3. klasse og gå i skole hele dagen hveranden dag. Jeg græd nok lidt, da jeg kom hjem, hvorfor mine forældre sagde, at så måtte jeg da hellere blive meldt ind i Strib kommunale skole. Min mor og jeg gik derfor op til førstelæreren for at melde mig ind, men han var ikke hjemme. Dernæst gik vi ned til forskolelærerinden frøken Skårup, som havde travlt, da hun skulle med færgen til Fredericia. Hun sagde: "Kom igen i morgen." Mor mente så, at vi nu kunne gå ned til frøken Jørgensen for at melde mig ud. Hun blev meget ked af det. Når jeg ikke var blevet rykket op i 2. klasse, var det simpelthen, fordi hun ikke havde plads til mig, og da jeg var langt den yngste, syntes hun, at det var mig, der skulle blive tilbage.

Mor svarede, at jeg havde mistet lysten til at gå i skole, når jeg for tredje år i træk skulle gå i skole om eftermiddagen, når mine kammerater gik om formiddagen.

Nu sagde frøken Jørgensen, at hvis jeg ville sidde på en stol ved siden af hende, måtte jeg godt gå i 2. klasse. Det var ikke, fordi jeg ikke var dygtig nok, det var kun på grund af pladsmangel, at jeg ikke var rykket op, og jeg var jo den yngste.

Nu var jeg glad, jeg kunne godt lide min skole og frøken Jørgensen, bare ikke at gå i skole om eftermiddagen.

Privatskolen sælges

Frøken Jørgensen fortalte nu min mor, at hun var ved at sælge sin sko-

le til Fredericia private Realskole, Købmagergade 72 i Fredericia. Den ville så drive den som en forberedelsesskole til Realskolen. Skolen ville blive flyttet hen et nyt sted, hun skulle nemlig have indrettet telefoncentral i skolestuen og selv være telefoncentralbestyrer, hvad hun da også var i mange år på Scharlingsvej nr. 21, samtidig med at hun havde apoteksudsalg for Middelfart Apotek.

Ca. 1. juni 1919 mødte vi børn fra skolen på Scharlingsvej på Korsvej Allé nr. 8. En af lærerinderne fra Fredericia Realskole underviste os og fordelte os på forskellige hold. Det var spændende.

Efter sommerferien skulle vi igen skifte skole, nu til Korsvejs Allé nr. 10, som Fredericia Realskole havde købt til sin forberedelsesskole. Vi fik igen en ny lærerinde, som boede på skolen. Hun hed frøken Olsen og var en meget bestemt og energisk lærerinde.

Vi havde stadig de samme skoleborde, tavle og landkort som på Scharlingsvej, men undervisningen var anderledes. Her blev mest anvendt klasseundervisning. Jeg var rykket op på ældste hold, hvad der passede mig godt.

Prikker i protokollen

At lærerinden var streng, vil man forstå af følgende: når hun fortalte for

Udflugt til HINDSGAVL, 1919. Lærerinde frk. Olsen ses i bageste række som nr. 3. Anna Kierkegaard-Hansen ses yderst til venstre blandt pigerne - med "flæsehat".

FREDERICIA REALSKOLE, Købmagergade 72, 1920.
Til venstre ses skolebestyrer Valdemar Jørgensen, sen. rektor for Blågård Seminarium, og lærer Markholt Olesen, sen. bestyrer af "Søstrene Andersens Skole", Fredericia. Anna Kierkegaard-Hansen sidder som nr. 6 på bageste pigerække. I denne række er også nr. 4 fra Strib Privatskole, i nederste række gælder det nr. 1, nr. 5 og nr. 6. - Hvem kender navnene på disse piger?

os, skulle vi sidde med ret ryg og hænderne foldede på ryggen. Lagde vi hænderne på bordet, fik vi en prik i protokollen. Snakkede vi i timen, fik vi en anden prik, ligeledes for glemte sager samt for ikke at hænge vort tøj ordentligt op. Frikvarteret blev altid holdt inde i forstuen og ikke på gaden som på Scharlingsvej. Skulle vi på w.c., måtte vi bede om lov, også i frikvarteret. Det foregik i kælderen, og w.c. var et gammeldags "das", og lovlig højt i sædet for os børn. Når vi havde været dernede, blev en "stikker" sendt ned for at se, om der var et dryp på sædet eller papir på gulvet. Hvis det var tilfældet, fik synderen en prik. Når ugen var omme, blev alle prikkerne talt sammen, og efter et bestemt system skulle vi sidde efter 5 minutter, 10 minutter o.s.v. Selv om jeg ikke var ret gammel, syntes jeg, systemet var ret ejendommeligt og for mig og en legekammerat uden virkning. Vi skyndte os bare hjem lidt hurtigere.

Samme lærerinde, der var meget energisk, lærte os en masse. Foruden dansk og regning havde vi undervisning i historie, geografi og naturhistorie samt religion. Vi fik også undervisning i tegning og håndarbej-

de og havde skolestuegymnastik.

Den lange udflugt

Da sommerferien nærmede sig, havde vi skoleudflugt sammen med lærerinden og et par forældre. Turen gik til Hindsgavl og Fænø. Om morgenen ca. kl. 9 mødtes vi med madpakke til hele dagen på Strib banegård, hvor vi tog toget til Middelfart. Nu gik vi den lange vej ad Gl. Banegårdsvej ind til byen og så på bindingsværkshuse. Herfra spadserede vi til Hindsgavl og blev færget over til hotellet på Fænø. Vi så på hejrekolonien og legede. Atter var vi en tur i Hindsgavls park og så på guldfisk i dammen og fandt de små lysthuse meget spændende. Om aftenen skulle vi så gå hele den lange vej tilbage til Middelfart gamle station. Her var vi kommet for sent til toget, og nu måtte vi gå hele vejen til Strib langs med stranden ad små stier. Det var, før den nye og gamle Strandvej var etableret. Udflugten havde været en 12-timers tur med børn i alderen 7-10 år, men selv om vi var trætte, syntes vi, at vi havde haft alle tiders udflugt.

Til Fredericia

Da skoleåret var omme, blev jeg indmeldt i Fredericia Realskoles 4. klasse sammen med et par kammerater, og vi havde ingen vanskeligheder med at følge denne klasse, godt undervist som vi var blevet i Strib.

Jeg var elev i Fredericia Realskole fra 1920, til jeg tog præliminæreksamen i 1926. At Fredericia Realskole i disse år havde mange elever fra Strib, skyldtes uden tvivl dens forberedelsesskole i Strib.

Strib privatskole nedlægges

Frøken Olsen blev afløst af frøken Jepsen, der igen blev afløst af en frøken Bjerg.

Fra 1923 til 1926 beboedes skolen i Strib af et lærerpar Skoverup. Fru Skoverup havde undervisningen i Strib, mens hr. Skoverup underviste i tysk og fransk på Realskolen i Fredericia.

Netop som jeg fik præliminæreksamen i Fredericia i 1926, tog realskolebestyrer Valdemar Jørgensen orlov fra skolen et år. Dernæst blev han seminarieforstander eller seminarierektor, som titlen blev, på Blågårds Seminarium i København.

Skolen i Strib fortsatte endnu et par år under den nye realskolebestyrer Grove Rasmussen. Den skulle være blevet nedlagt ca. 1930.

Anna Kierkegaard-Hansen
Tjærepletten 42, Strib

Kilder: "Strib Skole i 85 år" LOKALHISTORISK ARKIV for Strib.
Folketællinger 1890, 1901, 1906 og 1911.
Mine erindringer om privatskoleundervisning i Strib, samt oplysninger fra Anna D. Hansen, Tjærepletten 30.

En tur med "Røjlegrisen" i dag!

Dette kan som bekendt ikke lade sig gøre, da det sidste tog på banen kørte den 31/3 1966. For os, der kun prøvede det enkelte gange, eller slet ikke prøvede det, er der dog alligevel håb om at opleve den atmosfære, den havde.

Nordvestfynske Jernbane, OMB, som den officielt hed, var en af de få privatbaner, der ved sin nedlæggelse stadig havde det meste af sit materiel fra starten i 1911 i behold. En del af dette materiel var faktisk også i nogenlunde køreklar stand, og det blev derfor overtaget af forskellige veteranjernbaneklubber.

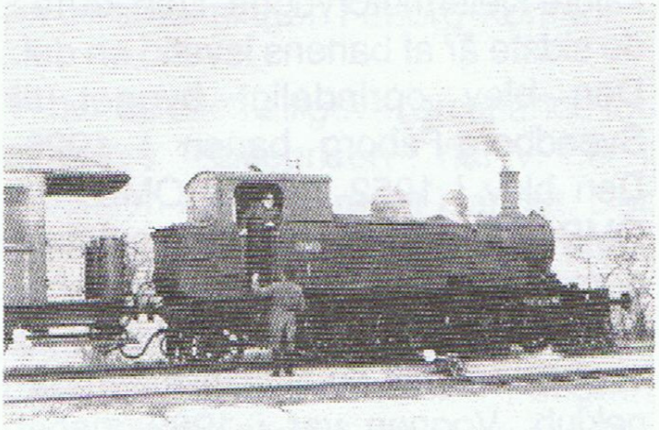

OMB = Odense-Middelfart-Bogense (1911-1966)
OKMJ = Odense-Kerteminde-Martofte Jernbane

Jeg vil derfor her lave en fortegnelse over, hvilket materiel der er bevaret,

Kustrup station havde faconklippede træer på perronen, selv om de ikke er så tydelige, når der ikke er blade på træerne. Det er Md 3, der holder ved stationen på vej til Brenderup i en af de første måneder i 1966. Kustrup station ligger der endnu som privatbolig, med indkørsel fra Vandmøllevej og godt skjult bag store træer. (Foto: Hans Gerner Christiansen, "Sådan husker jeg - OMB"

og hvor det befinder sig.

OMB MH 6 Dette er en af de såkaldte kielermotorvogne. Den kørte i de sidste år af banens levetid en del. Den blev oprindeligt bygget til Svendborg-Fåborg banen i 1926. Den blev i 1952 købt af OMB. Da OMB blev nedlagt, blev den solgt videre til Randers-Hadsund Jernbane. Denne bane blev nedlagt i 1969, og vognen solgtes nu til Dansk Jernbaneklub. Vognen var i 1969 meget nedslidt og rusten, og man restaurerer stadig på den. Man regner dog med, at den er klar i 1993, og den skal så bruges til at køre veterantog på Mariager-Handest Veteranjernbane.

OMB B 4 Dette er en personvogn med 2. og 3. klasse. Den er bygget i 1911 og er køreklar. Den anvendes i dag på Veteranbanen Aalborg-Gug-Grønlandshavnen.

OMB B 5 Den er magen til OMB B 4. Den er køreklar og anvendes i dag på Maribo-Bandholm Veteranjernbane.

OMB C 16 Dette er en 3. klasses personvogn bygget i 1911. Den blev ved OMB's nedlæggelse solgt til en privatmand. Vognen er i dag udlånt til Kolding Lokomotivklub, som bruger den i deres veterantog Vejle-Jelling. Vognen har de sidste par år også været i Strib, nemlig i forbindelse med byfesten, da det er Kolding Lokomotivklub, der kører veterantoget fra Fredericia til Strib.

OMB Be 7 Dette er en 2. og 3. klasses personvogn bygget i 1924. Den blev efter OMB's nedlæggelse anvendt til dommerkontor på Fangel Motorbane. For et par år siden blev den reddet af Helsingør Jernbaneklub. Der forestår dog et stort restaureringsarbejde, da vognens tag er temmelig råddent. Den mangler også sine specialkonstruerede bogier, så man skal her ud at finde nogle andre. Der vil sandsynligvis gå nogle år endnu, inden den er køreklar.

OMB (T) 2 Dette er en rangertraktor bygget i 1952. Den blev anvendt i Brenderup, som var Nordvestfynske Jernbanes største station. Det er i dag også det eneste stykke materiel, der er i "rigtig" tjeneste.

Den blev i 1966 solgt til Troldhede-Kolding-Vejen Jernbane. Da denne bane lukkede, blev den overtaget af Hads-Nings Herreders Jernbane. Den anvendes i dag til rangerarbejde i Odder.

NordvestfynskeJernbane og Odense-Kerteminde-Martofte Jernbane havde fra 1949 driftfællesskab. Det betød, at man tit lånte materiel hos hinanden. Det var derfor tit OKMJ materiel, man så på OMB. Der er også bevaret en del materiel fra OKMJ, men her skal blot nævnes 3 stk.

OKMJ A 10 Dette er en 2. klasses personvogn bygget i 1914. Dens skæbne er fuldstændig parallel med OMB C 16. Den har således også været i Strib i forbindelse med byfester.

OKMJ 14 Dette er et damplokomotiv fra 1910. Dette lokomotiv regnes for et af de smukkeste privatbane-damplokomotiver i Danmark. Det er også fuldstændig lig med de 6 lokomotiver, OMB havde af samme slags. De sidste par år af OMB's drift var det næsten udelukkende dette lokomotiv, man anvendte, når der blev kørt med damp. Lokomotivet blev i 1966 købt af en privatmand. I 1972 overtog Helsingør Jernbaneklub det. Her har man siden anvendt det meget i veterantogene i Helsingør. Lokomotivet er dog taget ud af drift i 1992 på grund af eftersyn. Det ventes køreklar igen til næste år.

OKMJ J 81 Dette er en bænkevogn bygget i 1918. Den ejes i dag af Sammenslutningen af Danske Dampvenner. Når den er færdigrestaureret, ventes den at overgå til Sydfynske Veteranjernbane, der kører på strækningen Fåborg-Korinth.

Vi har således alligevel en chance for at prøve "Røjlegrisen", når vi her i ferietiden kommer rundt i landet. Der skal dog tages højde for, at det spor, som materiellet i dag kører på, er væsentligt bedre, end det "båndjern", OMB havde. Skinnerne har i dag en vægt på 60 kg/m på hovedstrækningerne og 45 kg/m på sidebanerne. Sporet til Strib er dog 37 kg/m. Til sammenligning kan nævnes, at OMB's spor havde en vægt på 22,37 kg/m.

Preben Lindvig Hansen,
Røjle Taarup

NYT FRA REDAKTIONEN

Vejlby-Strib sogneråd 1937-42

Vi bragte i sidste nummer af BAVNEN et foto af Vejlby-Strib sogneråd 1937-42. Der var sat spørgsmålstegn ved næstsidste person foroven, men manden hedder Anders Jørgen Jensen, husmand på Højskredvej i Røjleskov. - Tak for de mange henvendelser!

ÅRBOG "VENDS HERRED"

Museumsinspektør Peter Dragsbo har som noget nyt oprettet et "Kultur- og lokalhistorisk Samråd", hvor man i år er blevet enige om at lave en årbog med lokale artikler, dækkende Vends Herred, dvs. Middelfart, Nr. Åby og Ejby kommuner.

Bogen skulle gerne udkomme først i december måned som en oplagt julegaveidé - til en ca.pris på 35,- kr. Vi håber, vore medlemmer bakker op om dette nye tiltag, og bestyrelse og redaktion modtager allerede nu bestillinger på årbogen.

En ungdomsberetning fra Røjleskov

Jeg hedder Jørgen Hansen Jacobsen, er født den 10. februar 1897 i Røjle, hvor min far var klodsemager (træskomand) og hed Karl og min mor Maren. Jeg blev døbt i Vejlby 19. april samme år, gik i Røjle Tårup skole, bekræftede min dåbspagt i Vejlby kirke 23. april 1911 og var onsdagen den 26. april første gang gæst ved Herrens bord. Altergangen holdtes på en hverdag på grund af Strib kirkes indvielse 2. søndag efter påske 30. april 1911.

1. maj kom jeg ud at tjene på en gård i Udby. Derefter var jeg forskellige steder, bl.a. i Sdr. Stenderup, hvor jeg var lidt kendt, idet min fader købte træ i skovene der. Han fik det færget over til Strib, hvorfra han fik det kørt til Røjle ved at låne et spand heste. I Sdr. Stenderup-skovene havde de nemlig elletræer, der egnede sig til klodser.

Jeg var jo søn af en håndværker. Klodsemager var et håndværk, hvorimod træskomand var husflid. Derfor bragte jeg også klodser ud for min fader. Selv til Hindsgaul løb jeg med dem, men det kneb med at få pengene med hjem fra Basse Føns. Han var ivrig jæger, men ikke så meget landmand.

Men den 1. november 1918 kom jeg til Stutterigården hos bestyrer A. Madsen og var der i 2 år.

Hestene var min interesse, så foruden det daglige arbejde var jeg også kusk. Når kammerherreinde Cederfeld de Simonsen skulle komme på ferie fra København, blev vognene vaskede og liberiet passet til til mig. Seletøjet blev pudset, ligesom kronerne på seletøj og vogn også fik en omgang, så det hele var klar til at afgå til Strib station efter gæsten og hendes personale, en 5-6 damer. Det var ikke nogen rar tur til Strib station. Det skete jo nogle gange hver sommer, når gæster rejste og nye kom. Det var ikke rart at komme på stationen med heste. Færgerne tudede, og togene fløjtede, og det skræmte hestene. Jeg skulle jo holde ved pakhuset, inden hestene kom ud på træbroen.

Nede i skoven lå et gammelt hus, hvor "gammel Kristian" og Lene boede. Han var daglejer, og Lene hjalp til ved kammerherreinden, som hun tiltalte med "Naaden, Naaden" (eders nåde). Der var jo børn med blandt gæsterne.

De var mest ude i haven og blev trakteret med chokolade. Så der var livligt på Stutterigården i sommertiden.

Stutterigårdsskoven var et yndet udflugtsmål for middelfartere om sommeren. En dag havde de fået for mange øller, så jeg måtte op og fjerne dem. "Det kan vi ikke have, Jørgen," sagde "Nåden". Og så blev der spærret af.

På Stutterigården var der også en temmelig stor sal med bænke. Den blev brugt til gudstjenester og møder.

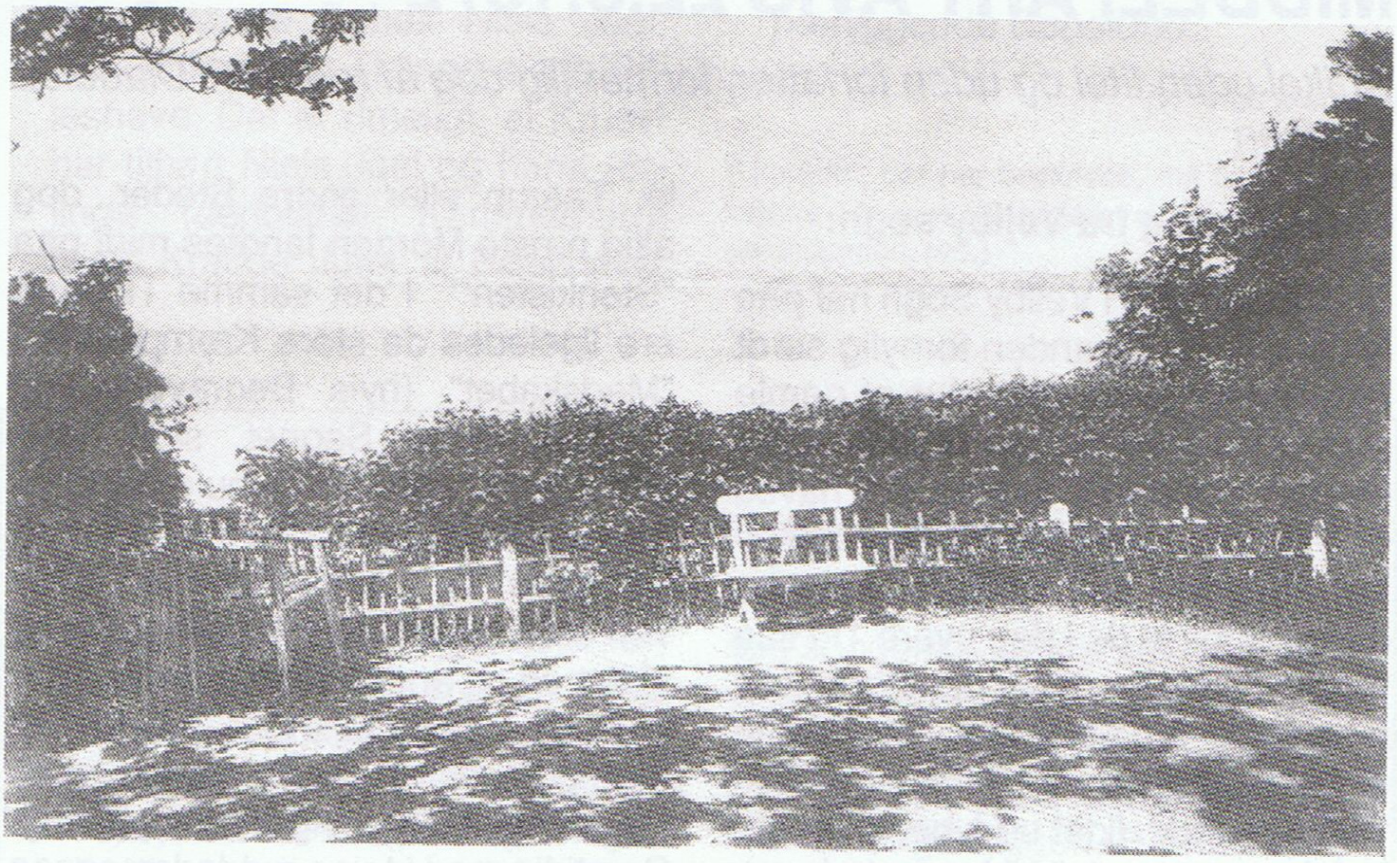

Udsigt fra Abrahams skød

Jeg måtte også af og til køre kammerherreinden ned til Højskred. Der boede frk. Bardenfeld, som hun besøgte.

Senere også til frk. Bay. Men fast, det var det, hver søndag, så længe kammerherreinden opholdt sig på Stutterigården, at blive kørt til gudstjeneste i Røjleskov kirke.

Nedskrevet i 1980, sammen med andre oplysninger, og her refereret af

Arne Schmidt Andersen

(Kirkebladet, juni 1991)

ÅRBOG OM VENDS HERRED

Middelfart, Nr. Åby og Ejby kommuner

udgives af "Kultur- og lokalhistorisk Samråd" og udkommer i december måned 1992.

Prisen vil blive ca. 35 kr. - Foreningens bestyrelse og bladets redaktion modtager allerede nu bestillinger på bogen

En oplagt julegaveidé!

MIDDELFART AVIS 22.8.1872

Artikel uden titel og uden forfatter, formentlig dog af redaktør Claudius Madsen

Heraf uddrag fra Vejlby sogn:

En Gaardmand i Veilby Sogn har paa sin Mark ved Stranden fornylig stødt paa Ruiner af en stor Mur af gamle svære Mursten, og paa Bakken strax øst for "Virkelyst", hvorfra der haves en vid og prægtig Udsigt over Midelfart, Frederits osv. opdagede jeg tydelige Spor af de i den nyere Tid saa meget omtalte "Brandpletter", forbrændt og forkullet Jord, der vrimler af Urneskaar, og ved Pløining f.Ex. vise de runde, lidet uddybede Brandhulninger sig tydelig i Lerunderlaget. Her have vi en Kirkegaard fra Oldtiden, hvor Ligene brændtes og sattes i Urner; mange Oldsager ere fundne her; lidt deraf er kommen til Musæet i Odense, noget er spredt og endel deraf beroer nu hos en Kapillan i Odense-Egnen, som samler paa Oldsager. En lignende Opdagelse har Gaardeier H. Nielsen i Bøgelund*) gjort paa sin Mark ved Mærgelgravning i Overfladen af en Bakke. Slige Brandpletter kjendes endnu kun paa Bornholm og ved Brahetrolleborg. Ved Bøgelund har før været mange Oldtidslevninger, men som i Løbet af de sidste 40-50 Aar ved den grundige Agerdyrkning og det store Forbrug af Kampesten ere forsvundne, saasom "Stenkisten" eller "Stenkisteageren" er nu tilbage, og et Sagn om en stor Lysestage, som, "hvorofte den end toges hjem til Røile, Taarup eller andre Steder, dog altid næste Morgen fandtes midt paa "Stenkisten"". I det samme Tidsrum ere ligeledes de store Kæmpehøie i "Madskabet" (hvis Begravelse en Tidlang, ifølge Sagnet, skal have være nyttet som Røverhule, fandtes fortrinsvis meget store Gevær- og Dørlaase) og i "Midelfartskov". Skoven skal have tilhørt Midelfart By og siden en og anden Embedsmand der i Byen. Kæmpehøien havde en mængde svære Kampestene, som nu sidde i Bygninger deromkring. Samtidig med Højen ryddedes ogsaa Skoven og skjøndt Løkken nu tilhører Gaarden Hedelund eller Hegelund paa Bøgelund Mark, kaldes den endnu Midelfartskov. "Madskabet", en Løkke paa Bøgelund Mark, skal i 1658 og 59 være bleven nyttet af Bøgelunderne som Skjulested for Fjenden, Svenskerne, og for vore Venner og Hjælpetropper, de umenneskelige Polaker. Fra den Tid hidrøre vel de gamle svære Laase og Nøgler, som man fandt i Gravhulen. For nogen Tid siden har Niels Rasmussen ved Rørlægning i Røile Mose iblandt fundet et Halssmykke af Bronze.

*) Denne Gaardeier har et Sølvkrus med Ulfeldernes Vaaben paa samt Navnet Knud Ulfeld og Aarstallet 1644. Det vejer 1 Pd. 11 Lod. Knud Ulfeld var en Broder til Kor-

fits Ulfeld, og var Svigerfader til vor Berømte Søhelt Niels Juel, hvis Ætlinge en Tidlang eiede Billeshave. Det er rimeligt, at Kruset har tilhørt Niels Juel og hans Ætlinge (deriblandt Kammerherre Niels Krabbe Juel) til Billeshave, og at den derfra er kommen til det nærliggende Bøgelund.

(v. Knud Madsen)

(Området, der her beskrives, må ligge mellem vejene Tårupvej, Korsbjergvej, Bolsvej og Bøgelundgyden, red.)

Lidt om snogen og havet i folketro

Blandt de mange sagn, som folkemindesamleren Evald Tang Kristensen optegnede, er også et fra Røjle Tårup: "I Tårup kjær, Vejlby, var et snogbo, og snogene blev så movsne, at hjorderne ej en gang kunde gå ved kreaturerne for dem. Så kom der én, som var så klog, og han skulde sætte dem væk. Der blev kjørt tre favne træ ud på en banke i kjæret og gjort ild på det. Så stilte han et stort jernbånd an inde i ilden, og der skulde de gå på og brænde. Nu blev snogene ved at komme, og han gjente på. Endelig kom snogenes konge eller lindormen.

Manden kunne nok høre, at det blev galt, og så kom han op på en hest og red alt, hvad han kunde. Lindormen satte efter ham, men han blev lige godt frelst, for han satte efter havet, og kom ud med en båd."

I folketroen hersker der ikke fuldstændig enighed om, hvorledes snogenes konge ser ud. Den er dog meget større end den almindelige snog, og ofte beskrives den som hvid med rødt hoved og manke langs ryggen. På hovedet bærer den en krone. Den kan tage sin hale i gabet og trille som et hjul, hurtigere end nogen hest kan rende.

Det var altså heldigt for den kloge mand, at han ikke blev indhentet. Mærkværdigvis fortsatte snogekongen ikke forfølgelsen ud over havet. Måske led den af vandskræk, måske ønskede den ikke at gøre sin pragtfulde mundering våd. En kendsgerning er det imidlertid, at dens mere ydmygt udstyrede undersåt, den sorte snog med de to gullige nakkepletter, er en udmærket svømmer, som ofte træffes i ferskvand. Det er nok mindre kendt, at den også kan træffes i det salte hav.

Knud Madsen
(MOLF'en, nr. 2. Forår 1991)

Foreningsnyt

Museumsbesøget den 18. maj
Mere end halvtreds medlemmer fik en stor oplevelse, da vi besøgte Middelfart museum. Ikke mindst museumsinspektør Peter Dragsbo's dygtige og engagerede ledelse var skyld i, at det blev en god aften.

"Stribs kamp for at overleve"
Foreningen var medarrangør af Strib biblioteks udstilling om Stribs kamp for at overleve jernbanens nedlæggelse i 1935. Det er foreningens kasserer, Arne Schmidt Andersen, der har samlet materialet, og redaktøren, Kirsten Fauk, som har sat udstillingen op. Ved den officielle åbning den 9. maj var bibliotekar Ole Løkkebø vært, og borgmester Steen Dahlstrøm havde gjort os den glæde at være til stede. Også sangeren Erik Grip var kommet fra Sjælland for at være til stede, fordi hans farfar, der i sin tid var maskinmester ved Strib færgefarten, havde efterladt en del materiale, som indgik i udstillingen.
Fra den 12.-25. oktober flyttes udstillingen ind på Middelfart Museums Broudstilling, Algade 4.

F.

Kommende arrangementer:

6. september
Nyskovvej 7
kl. 14.00 (NB!)

Ekskursion til Nyskov
Vi har valgt at lave en søndagstur til et af de skønneste steder i Vejlby-Strib NYSKOV.
Vi har tilrettelagt en tur på ca. 3 km, hvor vi passerer "Abrahams skød" og Stutterigården. Efter kaffen fortæller Jørgen Lundsgaard om slægten og dens liv på den 200 år gamle gård.
Tag passende fodtøj på!

9. november
Aulby skole
skolebiblioteket
kl. 19.30

De 7 skoler i Vejlby-Strib og **Generalforsamling**
I Vejlby-Strib kommune var der tidligere 7 små skoler: I Vejlby, Strib, Staurby, Røjle-Tårup, Vejlby skov samt privatskolerne i Kustrup og Strib.
Fhv. skoleinspektør Poul Graversen vil fortælle om datidens skolevæsen og om udviklingen op til 1970.
Medbring venligst gamle skolefotos!

Der kan købes kaffe/te og øl/vand ved arrangementerne.

Foreningens bestyrelse:

Formand:
Finn Lopdrup Fauk 64 40 10 63

Næstformand:
Aksel Thorsen 64 41 59 97

Sekretær:
Skjold Christensen 64 41 69 07

Kasserer:
Arne Schmidt Andersen 64 40 10 53

Bestyrelsesmedlem:
Niels Erhard Sørensen 64 40 13 88

Suppleanter:
Peter Brems
Kirsten Fauk

Revisorer:
Børge Jensen
Knud Warming

Revisorsuppleant:
Anna Kierkegaard-Hansen

Hvordan bliver man medlem?

Alle bestyrelsesmedlemmer tager meget gerne mod nye indmeldelser. Man kan også blive medlem ved at indsende kontingentet (25 kr. for enkeltpersoner, 40 kr. for par) på giro nr. 9 86 21 37, Vejlby-Strib Lokalhistoriske Forening, Nørre alle 37, 5500 Middelfart. - Skriv venligst tydeligt navn og adresse.